

Το «Έγκλημα του Ποτρώ» που μας έδωσαν ο ίδιος θάλαμος μετά τέσσερα περίπου έτη από της πρώτης παρουσιάσεως του έργου εις την Ήλληνικήν, μάς υπενθυμίζει την απλότητα και την ειλικρινή παρατήρησιν, την οποίαν, αντίθετως προς τους χαϊώδεις νεοέλληνας συγγραφείς μας, δεν θεωρούν εντροπήν των οι ξένοι συγγραφείς να έχουν ως γνώμονα της εργασίας των.

Μια υπόθεσις τόσο απλή και βέβαια δέν εγεννήθη ακόμη ε νεοέλλην συγγραφέως που θά καταδέχεται να την άγγιση ούτε με τό άκρον των δακτύλων του εν τούτοις με πόσην αλήθειαν, με πόσον πιστόν αίσθημα ζωής παρακολουθουμένη, ε-ξελισσομένη και καταλήγουσα υπό την εμπνευσμένην παρατήρησιν του Γάλλου ποιη-τού Χίρε . . . Ένας στρατιώτης ακούσκει εις μίαν στιγμήν μέθης και παραφοράς τον άξιοματικόν του και ένας συναθελωτός του εις εις ακρών εις τό έγκλημα. Αύτός ζητεί

να ζήση εις θάλας της απλής συμπτώσεως που τον έφεραν άκαίσιον μάρτυρα του δράματος, που κανείς άλλος εκτός άπό αυτόν δέν γνωρίζει. Το κεφάλαιον τούτο του φαίνεται άρκετόν για να εξασφάλιση από αυτό βίον άνατον και τρυφηλόν. Εκ-διάζει τον θυσιαστή θολοφόρον, τον Ποτρώ, να τον πάρη εργάστην εις τό κτήμα του παθροῦ του και προσκτείνειν όλίγον ακόμη τον εκδουλωμένον του ζητεί να τον πάρη και την γυναίκα του, που ο Ποτρώ λατρεύει, ακολουθώντας τον με στρατοδικασίον. Κινου-μενος δίπλα εις τους αντιπάλους αυτούς, άγρυπνεί επί του Ποτρώ και της κόρης του ο γέρω παθρός του, τόσας χωρικός με τρυφερότητα εκδηλουμένη ής επί τό πλει-στον με έκρηξεις δρμητικώς και δικίας, όπως πολύ συχνά συμβαίνει εις τας ά-πλοϊκούς ανθρώπινους εις την ζωήν, να έχουν εις την καθημερινήν ζωήν των τας εκδηλώσεις των εκ διαμέτρου αντίθετους προς τας θεωτήρας προθέσεις των . . .

Τό έργον έχει άπειρον ποιήσιν και αλήθειαν εις την συγκινητικήν τόσον άκριβή και ήθογραφικήν απλότητά του. Κάθε ήρωας εις λαμπρά εχνογραφημένος και άμυδρός εστίν ένθιμιζε τούς βαθμιαίους τύπους έκείνου του Άλσατικού άριστουργήματος «ο φίλος Φράνξ».

Η υπόθεσις τοῦ έργου ενδιαφέροντα εις τον κυριώτερον τουλάχιστον ρόλον, του παθροῦ του Ποτρώ. Κάτιοι ο κ. Βεάκης εις τό μεγαλύτερον μέρος της α'. πράξεως παρεξηγεί τον ρόλον του, εις τας λοιπὰς πράξεις εθρίσκει την πραγματικήν νότα του ρόλου και εις λαμπρός, ανθρώπινος, αληθινός, τρυφερός. Εις την α'. πράξιν πράγματι φαίνεται ότι δέν προσάχει άρκετά τό βάθος του ήρωός του : δέν εις αυ-τός ο κακός γέρω—παράξενος που παρουσιάζει ο κ. Βεάκης, καθόλου. Είς ο άθως και άγνός γέρω—εναίοθητος που όταν θυμώνη, θυμώνει από τον φόδον μή τυχόν και προδοθή ή ελασθησία του και ταραχή ετσι έκείνους που γύρω του τρυ-φερά αγαπῶ. Πάντως ούδαμίαν έχει σχέσιν ο τύπος του με την ιδιοτροπίαν που του αποδίδει. Ένας πρωτότυπος, και. Ποτέ ένας ιδιότροπος, υπάρχει κάποια διαφορά.

Ο κ. Δούης όσον γίνεται κακός και φεθτικός. Κατά παραγγελίαν Ποτρώ. Τα λόγια του δέν έχουν καμίαν αλήθειαν, κανένα χρώμα. Αλλά και ο κ. Παρασκευάς εθρίσκει καταδικασμένος εις ένα μεγάλον ε ρ α μ α τ ι κ ά ν ρόλον με τό όποιον τό τεμπεραμέντο του δέν έχει καμίαν σχέσιν. Ο καταναγκασμός του μάρτυρος ήθο-ποιού μας να δεχθή κάθε ρόλον που του φορεθόνου θά είναι, ής ελπίζωμεν, ένα από τά πλέον ενδιαφέροντα κεφάλαια της και άλλως τόσον ενδιαφερούσης μελέτης του διωθοντος των «Παρασκηνίων», εις την Μαύρην Βιβλον του μαρτυρικού θεάτρου μας. Η κ. Μουστάκα κάμνει ένα πραγματικόν toutde force, υποδυμένη την ήρωίδα του έργου, αλλά με όλην την καταφυγή και συγκινητικήν προσπάθειάν της, ή άπέ-λεια που προσποιείται μωρίζει ακόμη άρκετά την πανηρία της κατά παραγγελίαν απλόητος. Δέν είναι άλλοιμονον ! ή φυσική άθωότης των απλών εκπάρσεων που ζοήν την ζωήν του υπαίθρου και της άνοιχτής φύσεως. Έτσι ή αλήθειά της εις προσπάθεια αληθείας και όχι αλήθειαν φυσική και απλή . . .